

Súd: Najvyšší správny súd Slovenskej republiky
Spisová značka: 7Ssk/59/2022
Identifikačné číslo spisu: 4020200363
Dátum vydania rozhodnutia: 26. apríla 2023
Meno a priezvisko: Mgr. Michal Novotný
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2023:4020200363.1

ROZSUDOK

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom zo sudcov: Michal Novotný (sudca spravodajca) ako predseda senátu a JUDr. Zdenka Reisenauerová a JUDr. Jana Martinčeková ako členky senátu vo veci žalobcu: P. M., O.. XX. R. XXXX, U. Y. XXX/XX, F., proti žalovanému: Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Račianska 71, Bratislava, o preskúmanie rozhodnutia Generálneho riaditeľstva Zboru väzenskej a justičnej stráže z 22. júla 2019, č. GR ZVJS-d-11817/14-2019, o kasačnej sťažnosti žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Nitre č. k. 23 Sa 58/2020-62 z 18. októbra 2021 takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Nitre č. k. 23 Sa 58/2020-62 z 18. októbra 2021 sa zrušuje a vec sa vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

I.

Administratívne konanie a konanie pred správnym súdom

1. Z obsahu administratívnych spisov žalovaného vyplýva, že žalobca 25. novembra 2013 požiadal Sociálnu poisťovňu o výplatu starobného dôchodku zo sociálneho poistenia s účinnosťou od 25. apríla 2001. V čase spísania žiadosti bol poberateľom príspevku za službu (považovaného za výsluhový dôchodok), ktorý mu priznalo Generálne riaditeľstvo Zboru väzenskej a justičnej stráže rozhodnutím z 9. februára 1998 podľa § 119 a nasl. zákona SNR č. 410/1991 Zb. o služobnom pomere príslušníkov Policajného zboru Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov, keďže jeho služobný pomer trval od 1. októbra 1972 do 31. januára 1998. Sociálna poisťovňa o jeho žiadosti meritórne rozhodla a rozhodnutím z 26. februára 2015 mu priznala starobný dôchodok v určitej výške od 7. novembra 2010. Na základe opravného prostriedku žalobcu Najvyšší súd Slovenskej republiky svojím rozsudkom sp. zn. 9 So 31/2016 z 27. septembra 2017 rozhodnutie Sociálnej poisťovne zrušil. Dospel totiž k záveru, že žalobca podmienky nároku na starobný dôchodok splnil už 25. apríla 2001, takže o jeho žiadosti malo podľa § 142 ods. 4 písm. c) zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení účinnom k tomuto dňu rozhodovať práve generálne riaditeľstvo. V dôsledku toho Sociálna poisťovňa od 6. februára 2018 žalobcovi zastavila výplatu starobného dôchodku.

2. Žalobca s odkazom na uvedený rozsudok požiadal, aby generálne riaditeľstvo obnovilo výplatu jeho starobného dôchodku od 6. februára 2018. To mu však rozhodnutím z 24. októbra 2018 nepriznalo tento dôchodok. Svoj záver odôvodnilo v podstate odkazom na § 121 ods. 2 zákona č. 410/1991 Zb., podľa ktorého pri súbehu nároku na príspevok za službu a nároku na starobný dôchodok patrila oprávnenému podľa jeho voľby len jedna z týchto dávok. Po podrobnom výpočte oboch dávok uzavrelo, že starobný dôchodok k 6. februáru 2018 bol nižší než príspevok za službu (považovaný za výsluhový dôchodok), ktorý sa mu k tomuto dňu vyplácal. Poberanie vyššej dávky tak preňho bolo výhodnejšie než poberanie nižšieho starobného dôchodku. Žalovaný rozhodnutím z 18. januára 2018 toto rozhodnutie potvrdil, a tak obe nadobudli právoplatnosť 21. januára 2019.

3. V tu prerokovanej veci žalobca novou žiadosťou z 24. júna 2019 požiadal generálne riaditeľstvo o obnovenie výplaty starobného dôchodku znova od 6. februára 2018. To rozhodnutím z 22. júla 2019, č. GR ZVJS-d-11817/14-2019, zastavilo konanie o jeho žiadosti, pretože sa v tej istej veci právoplatne rozhodlo a skutkový stav sa podstatne nezmenil. Na odôvodnenie odkázalo na vyššie opísané právoplatné rozhodnutie z 24. októbra 2018, čo podľa § 30 ods. 1 písm. i) zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov v spojení s § 84 ods. 1 zákona č. 328/2002 Z. z. muselo viesť k zastaveniu konania o žiadosti, ktorá sa týkala toho istého obdobia. Na dôvazok dodalo, že podstatná okolnosť (výška príspevku za službu, ktorý sa považuje za výsluhový dôchodok, a výška starobného dôchodku) sa od uvedeného rozhodnutia nezmenila. Napriek odvolaniu žalobcu žalovaný rozhodnutím z 28. októbra 2019, č. 43681/2019/42, toto rozhodnutie potvrdil s odkazom na jeho správne dôvody.

4. Žalobca následne podal správnu žalobu, v ktorej vyslovene uviedol, že napáda rozhodnutie generálneho riaditeľstva a žiada jeho zrušenie. Správny súd ju najskôr uznesením č. k. 23 Sa 101/2019-17 zo 17. decembra 2019 bez ďalšieho odmietol podľa § 7 ods. 1 písm. a) SSP. Najvyšší súd Slovenskej republiky však uznesením sp. zn. 9 Sžsk 37/2020 z 27. júla 2020 toto uznesenie zrušil, pretože sa správny súd nepokúsil odstrániť vady žaloby postupom podľa § 59 SSP a nepoučil žalobcu o jeho právach. Na zodpovedajúcu výzvu správneho súdu žalobca podaním zo 16. decembra 2020 (č. l. 55) predložil rozhodnutie žalovaného, ale znova zopakoval, že do jeho práv zasiahlo len rozhodnutie generálneho riaditeľstva z 22. júla 2019, ktoré žiada preskúmať. Správny súd následne tu napadnutým rozsudkom č. k. 23 Sa 58/2020-62 správnu žalobu zamietol, keď dospel k záveru, že rozhodnutie žalovaného je zákonné.

II.

Kasačná sťažnosť a vyjadrenia k nej

5. Včas podanou kasačnou sťažnosťou sa žalobca domáha zrušenia napadnutého „uznesenia“ (správne má ísť o rozsudok) a vrátenia veci na ďalšie konanie. Hneď na úvod zdôraznil, že nežiadal o preskúmanie rozhodnutia žalovaného z 28. októbra 2019, ale rozhodnutia generálneho riaditeľstva z 22. júla 2019, ktoré jedine zasahuje do jeho práva na starobný dôchodok. Postup konajúcej sudkyne považoval za politický a klientelistický a dokazuje jej zaujatosť voči nemu. Tá opakovane odmietla jeho správne žaloby bez nariadenia pojednávania, čím porušila jeho právo na verejné konanie v jeho prítomnosti. Zopakoval, že má od 25. apríla 2001 nárok na starobný dôchodok, no generálne riaditeľstvo napriek tomu jeho žiadosť oň odmietlo. Tento nárok potvrdzuje aj čl. 19 Dohovoru č. 128, ktorý má podľa čl. 7 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky prednosť pred zákonmi. Ďalej namietol, že v rozpore s § 109 SSP pojednávanie nebolo verejné. Postup súdu podľa § 137 SSP porušuje zásadu verejnosti súdneho konania, ktorú zaručuje čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čl. 48 ods. 2 ústavy, ale aj čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd, a žalobca sa nemohol k veci verejne vyjadriť. Z právomoci súdu nesmie byť podľa čl. 46 ods. 2 ústavy vylúčené preskúmanie rozhodnutia, ktoré sa týka základných práv a slobôd. Rozhodnutia správneho súdu považoval žalobca aj za nepreskúmateľné, keďže nesúhlasil s tým, že by mohlo nadobudnúť právoplatnosť nezákonné rozhodnutie o nepriznaní nároku na starobný dôchodok. Príspevok za službu nemožno považovať za dávku toho istého druhu ako starobný dôchodok ani v zmysle § 55 zákona č. 100/1988 Zb.

6. Žalovaný sa ku kasačnej sťažnosti nevyjadril.

III.

Posúdenie veci kasačným súdom

7. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky ako súd kasačný (§ 438 ods. 2 SSP) preskúmal napadnutý rozsudok v celom rozsahu (§ 453 ods. 1 SSP) a predchádzajúce konanie pred správnym

súdom bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP) bez ohľadu na uplatnené sťažnostné body (§ 453 ods. 2 v spojení s § 203 ods. 2 SSP).

8. V prerokúvanej veci správny súd rozhodol rozsudkom vo veci samej podľa § 133 SSP. Táto okolnosť je zrejماً už z nadpisu, ktorý zreteľne obsahuje slová „Rozsudok“ a „V mene Slovenskej republiky“ (§ 139 ods. 1 SSP). Kasačnému súdu tak nie je zrejماً, prečo žalobca v kasačnej sťažnosti opakovane hovorí o napadnutom uznesení a prečo vytyka správne mu súdu, že nemal rozhodovať uznesením, keď tak v skutočnosti neurobil. Rovnako nie je dôvodná námietka porušenia práva žalobcu na verejné prerokovanie veci v jeho prítomnosti. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy toto právo patrí každému, ale v správnom súdnom konaní sa realizuje spôsobom, ktorý predpokladá Správny súdny poriadok v § 107 ods. 1. Toto ustanovenie ukladá správne mu súdu, aby v určitých prípadoch na prejednanie veci nariadil pojednávanie bez ohľadu na vôľu účastníkov [písm. b) až e)]. Podľa § 107 ods. 1 písm. a) SSP však správny súd musí nariadiť pojednávanie, ak o to aspoň jeden z účastníkov konania požiada (porov. v tomto smere aj judikát R 18/2021). Žalobca tak mohol svoje právo na verejné prejednanie veci v jeho prítomnosti uplatniť tým, že by požiadal o nariadenie pojednávania; v takom prípade by správny súd musel jeho žiadosti vyhovieť, pojednávanie nariadiť a žalobcu naň predvolať (§ 108 ods. 1 SSP). Pretože žalobca tak neurobil a neboli splnené ani ostatné podmienky § 107 ods. 1 SSP, nemožno správne mu súdu vyčítať, že o veci rozhodol bez nariadenia pojednávania (§ 107 ods. 2 SSP). Takýto postup neodporuje ani čl. 6 ods. 1 Dohovoru, ktorý pripúšťa, aby sa vo veci rozhodlo bez verejného pojednávania napríklad vtedy, ak sú predmetom konania len právne otázky, ktoré nie sú nijako osobitne zložité (porov. napríklad rozsudok z 1. júna 2004, Valová, Slezák a Slezák proti Slovensku, sťažnosť č. 44925/98, ods. 64). V prerokúvanej veci bola predmetom konania len otázka, či novšia žiadosť žalobcu je obsahovo totožná s tou, o ktorej už generálne riaditeľstvo skôr rozhodlo. Podľa názoru kasačného súdu ide o otázku, ktorú je možné overiť jednoduchým porovnaním obsahov oboch rozhodnutí, čo je jednoduchá právna otázka).

9. Podstatou kasačnej sťažnosti žalobcu však nie je ani tak otázka vecnej správnosti napadnutého rozsudku, ale predovšetkým námietka, že správny súd preskúmal rozhodnutie žalovaného z 28. októbra 2019, hoci žalobca žiadal preskúmať len rozhodnutie generálneho riaditeľstva z 22. júla 2019. Kasačný súd sa v nedávnej dobe zaoberal podobnými námietkami žalobcu napríklad v rozsudku sp. zn. 7 Ssk 70/2022. V ňom vytkol správne mu súdu, že v rozpore s jasne a opakovane prejavenu vôľou žalobcu vzal za predmet prieskumu iné rozhodnutie než to, ktorého prieskumu sa žalobca domáhal. Je pravdou, že prerokúvaná vec je podľa § 199 ods. 1 písm. h) SSP sociálnou vecou a podľa § 199 ods. 2 SSP má správny súd správnu žalobu fyzickej osoby v sociálnych veciach posudzovať neformálne. Podstatou neformálneho posúdenia žaloby je však len zníženie štandardu požiadaviek kladených na podanie fyzickej osoby, nie však povinnosť správneho súdu presvedčať žalobcu o prípadnej mylnosti jeho právneho názoru dovedy, kým žalobca žalobu neupraví v súlade s názorom súdu (porov. uznesenie tunajšieho súdu sp. zn. 6 Ssk 5/2022, publikované pod č. 37/2022 ZNSS).

10. V tu prerokúvanej veci tak správny súd nesmel ignorovať opakovane a jasne prejavenu vôľu žalobcu, že predmetom prieskumu má byť rozhodnutie generálneho riaditeľstva ako prvostupňového orgánu, a nie rozhodnutie žalovaného ako odvolacieho orgánu. Povinnosťou správneho súdu bolo vychádzať z toho, že žalobca chcel preskúmať toto rozhodnutie, a vo vzťahu k tomuto rozhodnutiu mal skúmať aj naplnenie procesných podmienok (porov. § 97 SSP). Pokiaľ tak správny súd neurobil a bez ďalšieho vzal za predmet prieskumu rozhodnutie žalovaného, nerešpektoval dôsledne citované ustanovenie a rozhodol vo veci samej bez toho, aby na to boli splnené podmienky.

IV.

Záver

11. Správny súd tak dospel k nesprávne mu záveru, keď správnu žalobu vecne prejednal a rozhodol o nej vo veci samej (§ 133 ods. 1 SSP) bez toho, aby riadne ustálil predmet prieskumu a procesné podmienky na také konanie. Preto jeho rozsudok vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci [§ 440 ods. 1 písm. g) SSP]. Kasačná sťažnosť je tak vo výsledku dôvodná, v dôsledku čoho kasačný súd podľa § 462 ods. 1 SSP napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil správne mu súdu na ďalšie konanie.

12. Správny súd o správnej žalobe rozhodne znova, viazaný právnym názorom vysloveným v tomto rozsudku (§ 469 SSP). Trovy konania o tejto kasačnej sťažnosti sú súčasťou trov konania, o ktorých podľa § 467 ods. 3 SSP rozhodne správny súd v novom rozhodnutí vo veci samej.

13. Tento rozsudok bol prijatý pomerom hlasov 3 : 0 (jednomyselne).

Poučenie :

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.